

den tradition som startade med de ryska formalisterna, förlängdes in i väst med Roman Jakobson och bildade grund för de franska strukturalisterna Barthes och Greimas. Och jag vet ingen vetenskapsgren från 1900-talet som varit mer engagerad att utreda konstens och poesins väsen som den.

Och frågan är om inte detta misstag vilar på ett som är ännu mer grundläggande. Havskov Jensen drar nämligen en dogmatisk gräns mellan det hon kallar den logiska empirismens symbolbegrepp (Carnap, Wittgenstein, Russell) och det icke-diskursiva symbolbegrepp som hon hämtat från främst Susanne Langer. I och för sig är det en viktig distinktion men den får olyckliga konsekvenser när den samtidigt programmatiskt och utan betänkligheter överförs till verbalspråk respektive bild. Det finns ej någon sådan självklar åtskillnad mellan dessa två uttryckssätt. Och de kan därför lika lite hänvisas till et självklart antingen eller i hjärnans två heimisfärer.

Det poetiska tänkandet och skapandet är kanske det bästa exemplet på detta eftersom de bygger mer på associativa och paradigmatiska kopplingar än logiska och syntagmatiska. Visuella fenomen har mer med det förra att göra medan tal och framför allt text i prosaform är beroende av det senare. Så långt är det med stor sannolikhet korrekt. Men gränsen är inte definitiv och det gäller även för barnens sätt att uttrycka sig visuellt eller verbalt. Och av den anledningen är det mer fruktbart att se både den mänskliga kommunikationen och barnens uttrycksbehov som en helhet. I det sammanhanget menar jeg att man kan ha god hjälp av en humanistisk semiotik som kan visa vägar till såväl påtagliga överensstämmelser som väsentliga skillnader mellan visuella och verbala uttrycksmedel.

Gert Z Nordström er professor ved Konstfackskolan i Stockholm

Massekommunikation er kommet i gymnasiet - eller er det?

Af Claus Westh

Hvilke muligheder ligger der i gymnasiet for undervisning i massekommunikation?

Claus Westh reflekterer over de faglige og pædagogiske muligheder. Med udgangspunkt i den kommende bekendtgørelse gennemgår han nogle af mulighederne i danskfaget. Han giver især ideer til emner hentet fra TV's sendeflade.

Claus Westh kaster også et blik på de andre fag og på mulighederne for tværfagligt samarbejde.

Hans konklusion er at der er muligheder, men elevernes samlede beskæftigelse med massekommunikation i løbet af gymnasiets tre år kan godt gå hen og blive meget minimal.

Gymnasiets danskfag skal have ny bekendtgørelse. Selv om initiativet til dette nok har haft kulturarven som sin største interesse, er der dog i ajourføringen af faget også sket det at massekommunikation har fået sin plads i danskundervisningen. Det er for så vidt ikke noget nyt. Siden "det brede tekstbegreb" blev knæsat i begyndelsen af 70'erne har man kunnet undervise i alle sider af massekommunikationen i Dansk.

Det nye er at nu er det obligatorisk. Ikke med nogen overvældende vægt, nemlig kun et halvt semester ud af de seks, 24-30 timer, men dog så meget at alle elever i gymnasiet nu vil få sig en portion mediekundskab, og også så meget at massekommunikation skal figurere til eksamen med et par spørgsmål. Det vil måske vise sig

at være den afgørende sikring af en udvikling inden for feltet. At indføre eksamen i noget er sjældent progressivt. Men der er nok ingen tvivl om at når massekommunikationsundervisningen indtil nu ikke har fået den store udbredelse ad frivillighedens vej, skyldes det at lærerne har følt sig meget forpligtede over for det stof som man har betragtet som obligatorisk eksamensstof.

Det noget begrænsede omfangskrav skal forstås under to vinkler. For det første betyder det at alle lærere kan klare det uden at komme i store faglige vanskeligheder, og for det andet er det for den interesserede lærer (og klasse) muligt at læse mere massekommunikation under det som hedder "selvvalgte studiemønstre" i den nye bekendtgørelse.

Rammerne for undervisningen er i øvrigt brede. Bekendtgørelsens formulering lyder således:

"Undervisningen i massekommunikation skal skærpe elevernes oplevelses-evne og kritiske indsigt gennem arbejdet med delområder inden for især nyeste tids massekommunikation og med massemediernes betydning for bevidsthedsdannelsen efter 2. verdenskrig. Massekommunikationen kan også inddrages i forbindelse med den historiske læsning".

I vejledningen hedder det uddybende:

"I massekommunikationsundervisningen kan der inden for både fiktion, ikke-fiktion og blandingsformer heraf arbejdes med de elektroniske medier (radio, TV, video), film og de trykte medier (dag- og ugepressen, serieblade og -bøger). Der kan arbejdes med genrer som nyheds- og aktualitetsformer, underholdningsformer og radiospil, med emner som mediestruktur, medieforbrug og medieæstetik, nærradio, lokal-TV.

Undervisningen kan tilrettelægges som selvstændige forløb, integreret med fagets andre stofområder eller i samarbejde med andre fag. Praktisk arbejde med produktion inden for de forskellige medieformer kan inddrages.

Inden for den samlede massekommunikation har ikke mindst billedmedierne, og her igen især de elektroniske, en større og større betydning for opfattelsen af verden. Denne del af den samlede massekommunikation må derfor påkalde sig en særlig interesse i undervisningen".

Som man kan se er der ikke lagt hindringer i vejen for nogen. Massekommunikation er forstået i en meget bred betydning. I nogle passager kunne man måske mene for bred. Når man nævner områder som film, serieblade og bøger og radiospil er man vel i virkeligheden inde i det litterære felt, hvor der principielt ikke

er nogen forskel på at arbejde med et radiospil og en novelle, eller en film og en roman, eller triviallitteratur og skønlitteratur.

Man har heller ikke foretaget en skarp afgrænsning til andre fag. Mediestructur og medieforbrug vil være lige så naturlige momenter i Samfundsfag. Et par holdningsmarkører i teksten er vigtige at bemærke sig. I bekendtgørelsens første sætning tales både om oplevelsesevne og kritisk indsigt. Heri ligger en opfattelse af at massemedierne også er positive tilskud til vores verden og ikke blot misliebige forførelsesmidler. En anden markør ligger i vejledningens sidste sætninger. En kraftig anbefaling af at beskæftige sig med de elektroniske billedmedier (læs: TV).

Man kan måske spørge sig selv om "oplevelsesevne" er et helt heldigt valgt ord. Hvis det indebærer en erkendelse af at tv-produktion i sig selv er en kunststart - sådan som den kan praktiseres fx i nyheds-, aktualitets- og underholdningsudsendelser - så er det fint. Hvis ordet derimod får folk til at tænke i retning af TV-teater, video-kunst m.v. er det efter min mening for snævert.

Didaktiske overvejelser

Hvad er målene for undervisning i massekommunikation?

Målet for undervisningen er at øge elevernes bevidsthed om mediernes funktion i samfundet og deres betydning for den enkeltes bevidsthedsdannelse. Målet er ikke kun at gøre eleverne til kritikere af medierne, men også til brugere. Størstedelen af danske gymnasie- og hf-elever bruger medierne for lidt. Det vil sige at de ikke betragter dem som en værdifuld kilde til at lære mere om omgivelserne og sig selv.

I den almindelige mediediskussion taler man ofte om at børn og unge ser for meget fjernsyn. Det er efter min mening et for enkelt syn på sagen. Man kan med lige så stor ret sige at de ser for lidt fjernsyn, når man derved tænker på deres muligheder for at orientere sig i samfundet. Det samme forhold gør sig gældende ved aviser. Man kan godt sige at et vigtigt formål for undervis-

ningen er at give eleverne et kritisk brugerforhold til medierne. Naturligvis vil det også være et værdigt formål at få eleverne til at bruge medierne ved at udtrykke sig gennem dem, i skrift, lyd eller billeder, men det mål ligger lidt længere ude. I denne forbindelse taler vi ikke om at benytte fjernsyn og radio som kunstneriske medier der producerer dramatik og film m.m. Denne side af medierne er selvfølgelig også væsentlig og her er også vigtige oplevelser at hente, men fagdidaktisk set ligger problemstillingerne blot i forlængelse af de traditionelle problemer som er knyttet til litteraturlæsningen.

Selv om begrundelsen for at behandle massemedierne i skolen kan synes indlysende pga. deres aktualitet og udbredelse, så er det ikke sådan at man slipper for motivationsproblemer når man går igang med arbejdet. Problemerne kan have forskellig baggrund. Et af dem kan stamme fra den almindelige og misforståede despekt for medierne. Det er ikke "fint" at bruge tid på dem. Man træffer jo jævnligt voksne der bryster sig af at de ikke ser TV. De synes ikke det er lødigt medium. Den let snobbede holdning finder man også hos elever. De har lært at Romanbladet, Ekstra Bladet og TV er under niveau, og selv om de måske er storbrugere af alle medier vil de nødtigt stå ved det. De så at sige skammer sig over deres "last".

En anden holdning viser en stor naivitet over for medierne, specielt billedmedierne. Når man har set billeder af en sag har man set sandheden om sagen, og det er der ingen grund til at sætte spørgsmålstegn ved.

Hos lærere kan man se begge disse holdninger. Mærkværdigt nok også den sidstnævnte. Tilliden til billedet som sandhedsvidne er stor. At en del lærere ikke betragter tv-mediet som så lødigt som bogstavet og bogen er knap så overraskende, men ikke mindre beklageligt. Men hvis vi ser bort fra denne - ikke helt uvæsentlige - tilstand, så har dansklærerne gode forudsætninger for at kaste sig ud i massekommunikationsundervisning. En stor del af undervisningen kan baseres på dansklærerens grundfærdigheder. Det det drejer sig om er jo i vid udstrækning at læse tekster. Det

drejer sig om at lave sprogbrugsanalyser, at analysere symbolsprog, at læse ideologikritisk og at læse med forståelse for bevidsthedshistorien.

Men naturligvis må man også oparbejde ny viden og nye metoder, som dog altsammen ligger tæt på det dansklæreren i forvejen kan. Der skal oparbejdes en viden om mediestrukturen i Danmark, kendskabet til journalistiske arbejdsformer og genrer skal øges, det samme gælder redaktionsprincipper. De fleste dansklærere har i de senere år oparbejdet en færdighed i billedlæsning, den skal videreudvikles til arbejdet med levende billeder og i den forbindelse er kendskab til fortællestrukturer fra litteraturen en væsentlig ballast.

Forslag til undervisning

I den massekommunikationsundervisning der har været drevet indtil nu, har der været stor interesse for at arbejde med forskellige serier som Dallas og Dollars. Metoden her er meget lig den som benyttes ved arbejdet med den trykte triviallitteratur.

Den side af massemedierne er det selvfølgelig stadig på sin plads at tage op. Personligt synes jeg at det er mere spændende at arbejde med andre genrer, lidt fjernere fra den traditionelle litteraturlæsning. Ikke mindst synes jeg det er vigtigt at arbejde med nyheds- og aktualitetsstoffet.

En rimelig indfaldsvinkel til arbejdet med TV's nyheds- og aktualitetsudsendelser er at begynde med aviser. Her kan man på en overskuelig måde få arbejdet sig ind på elementære begreber som nyhedskriterier, redaktionsprincipper, selektion, journalistik, elementær billedanalyse og der kan blive gode muligheder for et solidt arbejde med sproget i medierne.

Materialerne hentes fra såvel landsdækkende som lokale aviser. Det er ikke dårligt hvis man kan få fat på såkaldte alternative aviser. Kontrastopstillinger er under alle omstændigheder gode til at arbejde sig på selektions- og redaktionsprincipper.

Det burde være et naturligt led i al medieundervisning at man arbejdede med nyhedsformidlingen i skolens lokalområde. I en hel del tilfælde vil det kunne give en god historisk fornemmelse at arbejde med lokalpressens historie. Fra firebladssystemet til den "uafhængige" regionalavis.

En "eye-opener" kan det være at beskæftige de husstandsomdelte lokalblade. Mange elever har et forbløffende "uskyldigt" forhold til disse blade. Arbejdsformen ved arbejdet med de lokale presseforhold kan med fordel være projektarbejdet. Her er mange muligheder for at stille de basale spørgsmål: "Hvad skal vi tage fat på?" "Hvordan skal vi afgrænse emnet?" "Hvordan skal vi tilrettelægge arbejdet?" I arbejdet vil mange forskellige arbejdsformer kunne indgå. En af de oplagte, stadig lidt utraditionelle er interviewet. Altså: Ud at tale med folk, både lokalpressens forbrugere og dens producenter. Selvstændig journalistisk virksomhed kan det blive til, hvis man kan komme ud at overvære noget af det samme som den lokale avis overværer. Det kan være møder, begivenheder af forskellig slags, personer i centrum for en diskussion o.m.a. Bevidstheden om mediearbejde vil stige kraftigt gennem en sådan proces! Som afslutning på et forløb er det en oplagt ide at invitere repræsentanter for lokalpressen ind i klasseværelset til en diskussion!

En indføring i arbejdet med TV's billedside kan begynde med et arbejde med enkeltbilleder, fx pressefotos uden undertekster. Opgaven består i at forskellige elever sætter undertekster på de samme billeder. Man vil derved opdage hvor afhængig billedlæsningen er af konteksten. Billedet selv siger altså ikke sandheden!

Et videre arbejde kan føre til ikonografisk forståelse. Hvordan præsenterer forskellige udsendelsestyper sig? Sæt Søren Ryge Petersen over for Jørgen Mylius eller Kim Schumacher. Havebrugsudsendelser over for Eldorado-typen. Søren Ryge Petersen optræder ufriseret, i gammelt slidt arbejdstøj, gerne med en greb i' hånden. Han udstråler soliditet, sagkundskab, "ved-jorden-at-blive-danskhed", som hænger godt sammen med hans talent for at

tale direkte til seerne som han umiddelbart kommer på bølgelængde med. Indramningen om Jørgen Mylius er en anden. Vi er indendøre, Jørgen Mylius har sit pæne tøj på, altid jakke, en anelse nonchalant, omgivelserne er tydeligt et studie med den fascination der ligger i at se studieapparat i baggrunden, stærkt lys osv., eller det er restaurant, bar-miljøer. Der optræder næsten udelukkende smukke, festklædte, sexede personer omkring studieværten. Stemningen er international. Der kan være samtaler med andre personer, men de er korte, overfladiske. Værten kan også tale direkte til seerne, men han får ingen kontakt. Det er heller ikke meningen. Her er tale om envejskommunikation. Den overfladiske kontakt understreges af korte lyn-smil der flammer hurtigt op og forsvinder igen uden at have sat sig spor. Med Søren Ryge Petersen og Mylius er to forskellige medieæstetikere sat over for hinanden. Afhængig af emne og formål, naturligvis, men måske også af holdning.

Andre eksempler på tv-folks medieforståelse kan bruges. Poul Thomsen skaber bestemte rammer om sine udsendelser. Quizzer kan bruges på flere måder, enten som en måde at popularisere et stof på, Piet van Deurs og Per Arnoldi kan være eksempler på dette, eller de bruges for deres egen skyld som ren underholdning. Erling Bundgård er et eksempel på dette. Iscenesættelsen af TV-avisen, Søndagsavisen og Sporten er andre muligheder for på en elementær måde at træne elementær iagttagelse af tv-mediet.

En god ide vil det være at indspille et antal af de faste tv-programmers introduktioner på ét videobånd. En gennemspilning af sådan et bånd fra ende til anden vil på en nem måde vise eleverne hvor forskellige holdninger der ligger bag udsendelsesfladen og indsigt vil eleverne have fået gennem en ikonografisk analyse.

Også andre genrer egner sig til elementær indførelse i tv-billedet. Et velegnet materiale dukker op hver gang der er folketingsvalg eller folkeafstemning. De små ti-minutters film man benytter der indeholder ofte et væld af billedklicheer. De konservatives film ved sidste folketingsvalg var et helt katalog over sådanne

klicheer. Socialdemokratiet og Kristeligt Folkeparti havde hver deres udgave af "vor-populii"-klicheen. SF markerede sig som et puritanistisk parti ved at undgå den slags og være bevidst kedelige i deres præsentation. VS var (naturligvis) studentikose i deres brug af TV-avis-klicheen.

En særlig lille genre er dukket op i DR i de senere år: reklame-spots om egne produktioner. Også her vil man kunne analysere "selvforståelsen" frem. En dyberegående analyse af tv-mediets måde at formidle på kan man gennemføre ved at arbejde med begrebet faktion (dannet af "fakta" og "fiktion"). I TV er der i de seneste år sket en kraftig udvikling i retning af at benytte spillefilmens virkemidler ved reportager om virkelige forhold. Forskellige typer af billedklicheer benyttes sammen med underlægningsmusik og dramatisk komposition til at formidle et stof. Eksempler kan være udsendelser af "Trigon"-typen eller de længere indslag i Søndags-avisen. Ret ofte kan det her være svært at skelne fiktion og virkelighed fra hinanden. Genren har mange lighedspunkter med "new-journalism"-begrebet. Formålet med analyserne er at føre eleverne hen til en øget mediebevidsthed, hvor der på baggrund af indsigt i mediernes virkemidler opstår en diskussion om holdbarheden af det virkelighedsbillede medierne viderebringer.

Elevproduktioner

Blandt medieundervisere møder man ofte holdningen at en forudsætning for at eleverne kan få et udbytte af undervisningen er at de selv producerer video og film. Hvis det standpunkt er rigtigt kan man lige så godt lade være med at tage emnet massekommunikation op i Dansk med det timetal der er afsat til det. Et halvt semester med 3-4 timer om ugen rækker ikke ret langt, hvis man skal lave gennemarbejdede produktioner.

Synspunktet er nok også lidt forenklet. Man beder jo heller ikke eleverne skrive en roman før man underviser i romaner, eller komponere en symfoni før man tager det emne op i musik.

Men naturligvis er det rigtigt, at det har en stor pædagogisk værdi selv at prøve at bakse med kameraerne og mikrofonerne, og mindre øvelser af den art kan der da også blive tid til.

Fx. kunne man godt forestille sig at eleverne forsøgte sig med produktion af nyhedsudsendelser fra skolens hverdag eller fra den nærmeste omegn. To ting vil man sandsynligvis opdage: Hvor svært det er at klippe et stof til når man kun har 10 minutter, og hvor svært det er at fylde 10 minutter ud. Begge situationer vil føre til væsentlige diskussioner om nyhedskriterier, selektionsprincipper m.v.

Kunne man i en periode i en klasse lave en ugentlig 10 minutters tv-avis om livet på skolen? Lad os sige fire mandage i træk? Produktionen vises i et hjørne af frikvartersrummene for dem der har lyst til at se den.

Historisk læsning

Meget fornuftigt kræver den nye bekendtgørelse ikke at man arbejder med massekommunikation fra andet end nutiden. Mulighederne for at finde egnet stof er begrænsede når man går tilbage i tiden. En del massekommunikation forældes hurtigere end skønlitteratur. Måske fordi interessen falder med interessen for emnet. Der skal en meget stor metabevindsthed til hvis man kun skal beskæftige sig med kommunikationsformen og ikke med indholdet, og dertil kommer at aviser der er 100 år gamle er skrevet i et sprog der ikke fanger hos nutidens unge. Men naturligvis kan det lade sig gøre at undervise i tidligere tiders massekommunikation, og derigennem få vigtige historiske pointer hjem. Omkring århundredskiftet dukker firebladssystemet op. Det er der vigtige perspektiver i, og den berømte Skejby-ulykke indgår allerede i en del danskundervisning i kraft af den behandling den fik i aviser med forskellige politiske holdninger.

Bladdøden efter 2. verdenskrig er et håndterligt emne og egnet til at sætte et arbejde med de lokale presseforhold i et historisk perspektiv. Faktisk kan man jo også se historisk på nutiden

og fremtiden, og der vil den aktuelle mediedebat give god baggrund for at øge den historiske bevidsthed.

TV som selvstændig kunstart

Synspunktet er overraskende for mange elever. Men det at lave tv kan faktisk betragtes som en kunstart i sig selv. Måske er det oven i købet sådan at vi i Danmark har nogle af verdens bedste tv-kunstnere?

Det vil være yderst rimeligt at arbejde med tv-kunstnere som Flindt Petersen og Erik Stephensen, Bådsgård og Jørgen Pedersen, Poul Martinsen, Bo Damgård og John Carlsen, Poul Nesgård og Jarl Friis Mikkelsen. Alle sammen folk der har et overordentligt artistisk forhold til mediet og som bevidst arbejder for at forny genrerne. De fleste af dem har udtalt sig om deres tv-syn og deres måde at arbejde på.

Eksamen

Siden 1971 har det faktisk været muligt at bruge aviser, radio og TV til eksamen i Dansk. Mange har gjort det første. Uendeligt få har benyttet de andre medier i den situation. Men det kan lade sig gøre og det har en meget positiv effekt på undervisningen. En mulighed er fx at eksaminere i TV-avisen. Man skal benytte to videoopstillinger, en i forberedelseslokalet og en i eksamenslokalet. Eleven får et enkelt indslag af TV-avisen at analysere. Det må ikke vare mere end 5-6 minutter når forberedelsestiden er en time. Som baggrund for analysen får han desuden en oversigt over de andre indslag i TV-avisen den dag. Det giver nu mulighed for at diskutere mange almene principper bag nyhedsformidling i almindelighed, i billedmedierne og i DR's regi i særdeleshed. I eksamenslokalet kan eleven stå ved tv-apparatet og kommentere indslaget, mens han spoler frem og tilbage i det. Der vil sjældent være brug for at spole ret meget, og teknikken volder ingen vanskeligheder, hvis man har øvet sig lidt.

Et vigtigt træk ved eksaminationer af denne type er at man skal være meget forsigtig med at forlange komplette fortolkninger og skråsikre udsagn om "teksten". I mange tilfælde vil sådanne udsagn være mere tvetydige end når det gælder en litterær tekst. Bedre er det at lade eleven demonstrere hvilken metode han har anvendt ved analysen og hvilke modeller han har benyttet. Ud af det kommer der en langt bedre situation, end den man får hvis man partout skal "afsløre" mediet.

En positiv ekstra-gevinst ved denne eksamen vil være at den spreder tilklippet og brugbart undervisningsmateriale ud over landet. Ligesom det skete med korte tekster da ulæst tekst blev indført til eksamen i Dansk.

Andre fag

Danskfaget er ikke det eneste fag hvor man kan/skal arbejde med massekommunikation. Lad os se på hvordan fagene er beskrevet i det forslag til gymnasiereform som er under behandling her i foråret 1987.

I det andet store fællesfag, Historie med Samfundskundskab, er massekommunikation ikke et obligatorisk emne i undervisningen. Rundt om i vejledningen til faget findes der inspirationer til at behandle emner med tilknytning til massekommunikation. Der nævnes områder som film/video og radiomontager som eksempler på ikke-skriftligt "fremstillingsstof" som der også skal være dele af i pensum, og det nævnes at et sådan fremstillingsstof kan gøres til genstand for kritik. Som et eksempel nævner man "TV's anvendelse af ældre optagelser til at tegne et bestemt billede af en person, en begivenhed eller en epoke". Aviser nævnes stort set ikke i bekendtgørelse og vejledning, men man kan måske gå ud fra at det er en selvfølge at de benyttes ved diskussionen af nyere historie? Massekommunikationens placering og selvstændige betydning for den moderne historie nævnes ikke. Ikke mindst i samfundskundskabsdelen af faget kunne man måske have ventet at massekommunikationen blev trukket ind, men her er de obligatoriske emner dansk politik og dansk økonomi.

Naturligvis er Historie med sine arbejdsmetoder med til at fremme en almindelig "kritisk bevidsthed" hos eleverne, men en egentlig "massekommunikationsbevidsthed" er det ikke obligatorisk at arbejde med i faget.

For sprogfagene gælder at man naturligvis kan arbejde med andet end "bogtekster". Man kan som grundlag for sprogundervisningen inddrage radio, tv og aviser hvis man vil, men det ligger ingen steder beskrevet at man skal betragte dem under en massekommunikationssynsvinkel.

Musik bliver obligatorisk fag i 1.g med 3 ugentlige timer. I fagbeskrivelsen nævnes emner som musikvideoer og filmmusik. Emnerne er ikke obligatoriske, men for de interesserede klasser og lærere vil det være muligt at lave et tværfagligt samarbejde mellem Dansk og Musik. I musikvalgfaget på mellemlivniveauet vil sådanne emner også kunne tages op, men som alle andre steder besværliggøres de tværfaglige muligheder af valgstrukturen.

Billedkunst bliver et obligatorisk fag i 3.g med 2 ugentlige timer. Faget vil i overvejende grad blive et analytisk fag, orienteret mod kunstbilledet. Der vil dog også være muligheder for at tage "massekunst" ind, evt. i et tværfagligt arbejde, men det vil ikke være obligatorisk.

I to valgfag vil massekommunikation indgå med en vis vægt: Samfundsfag optræder som valgfag på mellemlivniveau eller højt niveau. På mellemlivniveauet tales om "meningsdannelse og kommunikation" og på højt niveau om "socialisation og meningsdannelse", begge dele er obligatorisk. Blandt de emner man kan forestille sig her er unges medieforbrug, kommunikationsteknologiens betydning, international nyhedsformidling m.m. Alt sammen emner som vil gå godt i spand med Dansk, og som også giver gode tværfaglige muligheder hvis ellers de praktiske vanskeligheder kan overvindes.

Film og tv-kundskab får sin status ændret med den gymnasiereform som er på vej. Fra den lidt usikre tilværelse som forsøgsfag gli-

der faget ind som et "autoriseret" valgfag på mellemlniveau. Det vil sige med fire ugentlige timer, enten i 2. eller 3.g.

Om dette i realiteten betyder en større udbredelse af faget er svært at sige. Der er ingen tvivl om at det har en vis appel til eleverne, og rundt omkring på landets gymnasier findes der en del lærere med film som bifag som ikke har kunnet bruge deres uddannelse endnu. Men elevernes valg af fag er i nogen grad bundet til forskellige kombinationer, og de enkelte skoler må desuden tage hensyn til hvad oprettelsen af et givet fag betyder for tilgangen til andre fag. Indholdsmæssigt vil Film- og tv-kundskab nok i nogen grad fortsætte i den faglige tradition hvor filmen som kunstværk spiller en betydelig rolle, men for den massekommunikationsorienterede lærer vil der være gode muligheder for at præge faget i den retning, specielt hvad angår tv-siden, og halvdelen af undervisningsforløbene skal handle om tv.

På de skoler hvor Film- og tv-kundskab oprettes vil der naturligvis være muligheder for et tværfagligt samarbejde med Dansk. Da ikke alle elever på et danskhold vil have Film- og tv-kundskab som valgfag vil den bedste form nok være at man i Dansk arbejder med nogle grundlæggende områder inden for massekommunikation. Det kunne fx være nyhedsformidling som den kan studeres i aviser. Her vil man kunne give en lang række grundlæggende færdigheder, som så vil kunne bearbejdes videre i Film- og tv-kundskabs arbejde med nyheds- og aktualitetsstoffet i fjernsynet. Det vil også kunne bestå i et grundlæggende arbejde i Dansk med begreber som værdiforestillinger, bevidsthedshistorie og fortællestrukturer.

Et af de store problemer i det tværfaglige vil være at valgholdene vil være sammensat af elever fra forskellige klasser, og det vil altså kræve et samarbejde mellem flere dansklærere at skabe en fælles baggrund for eleverne i valgfaget.

Summa Summarum

I det kommende gymnasium vil der altså være et antal fællesfag hvor massekommunikation kan være et undervisningsemne, men kun i Dansk vil det være obligatorisk. I valgfagene Samfundsfag og Film- og tv-kundskab vil massekommunikation være en obligatorisk side af fagene, men ikke i nogen nærmere fastsat målestok og altså for en begrænset del af eleverne.

Man må se i øjnene at for en stor del af fremtidens studenter vil 24-30 timer være omfanget af den massekommunikationsundervisning de får i gymnasiet.

Er det tilfredsstillende?

Claus Westh er fagkonsulent i Dansk for Direktoratet for Gymnasieskolerne og HF.

Hvem underviser i massekommunikation? - Hvordan? - og hvad mangler?

Af Helle Alrø og Birgitte Tufte

Disse spørgsmål har Helle Alrø og Birgitte Tufte forsøgt at få besvaret ved hjælp af et spørgeskema, der blev udsendt via de faglige foreningers blade.

Svarprocenten har indtil nu ikke været stor, men alligevel kan de indkomne svar nok belyse tendenserne inden for medieundervisningen på forskellige uddannelsesstrin: i folkeskolen, i gymnasiet og på hf.

Der står ikke "MASSEKOMMUNIKATION" på skemaet - endnu da. Men i de allerfleste fag er der iflg. bekendtgørelsen mulighed for at undervise i massekommunikationsemner.

Det fremgik af et seminar om massekommunikationsundervisningens status i uddannelsessystemet, som blev afholdt i april 86 på foranledning af SMID. Der deltog repræsentanter for de respektive faglige foreninger inden for Folkeskolen, Gymnasiet/HF samt repræsentanter fra SMID.

Spørgsmålet om en obligatorisk medieundervisning er blevet mere og mere presserende set i lyset af den udvikling på medieområdet, som vi oplever i disse år. Det er specielt fjernsynsudbuddet, der ekspanderer kraftigt, og det er børn og unge - dvs. de uddannelsessøgende - der dominerer storforbrugergruppen af tv.